

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancta Barbara clxxxviii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sancto

et recto gressu coram omnibus ambulauit. frater uero eius qui talis miraculo non interfuerat casu superuenit. et uides sororem suam ambulante nimiam admiratione repletus dixit. Sana facta es soror mea? Et illa. Si as ago omnipotenti deo et domino meo beato claudio pro quem sanata sum et rectis pedibus sicut tu ipse uides incedo. **S**uper arborum agni omnium quos conuersus quidam custodiebat. nescio qua uertigine tremuli se omnino sustinere non poterant. Quarum infirmitas ipse condoleas. eorum debilitate beato claudio reddidit. si ceteros a predicta clade liberaret. Quo reddito agni facto agmine cucurrerunt matrum uera cum omni hilaritate suggestes. Tunc statim uersus pregaudio currens agnum quem deo et beato claudio uouerat in praesentia multorum qui aderant ante sepulchrum eius gratias agens obrulit. Rure marimaco uir quidam habitabat. cui exsufflitate sanguinis narum apostema dextrum brachium totum occupauit. Quod in breui in tantum tumore excreuit. ut ab eodem uero a latere quasi infantulus poneret. Cumque continuo dolor excreueret infantum. ut predictus uir omnem corporis quietem et ciborum saporem amitteret. tandem quadam nocte in lecto iacens et ut ipse restatus est clare uigilaret. uidit pro oculis assistere uirum aspectu deorum facie uenerabilem: indutum stola candida. et obstupuit. Qui quasi in extasi positus. in uocem praeuens quis esset inquisiuit. At ille claudius inquit seruus christi sum. qui eius misericordia ad te debiles accessi. Et statim brachium ipsum crucis signaculo facto muniens sanitatem plenariam reddens euauit. Tunc puella quaedam ipsius uiri filia que non longe in lecto quiescebat patres cum quo loqueretur inquisiuit. Quam ille increpans tacere iussit. Et paulo post timore excusso brachium erigens lesionem nullam sensit. **L**ibere conditionis adulescentis quidam diuitijs prosperis in quadam uillula prope lugdunum morabatur. Qui complexione uiciata. guttama reticam non absque magna membrorum iuncturarumque contractione incurrebat. Hic itaque pedum desitutis officio rotius patrimonij substantiam in medicos erogauit. Cum uero nil amplius quod daret haberet. omni spe salutis ab ipsis derelictus. quid iam facere debeat ignorauit. Inter notos igitur mendicare crubescens relictis parentibus. tristis uehiculum ascendit. diuionemque transuectus est. Ubi cum iam sex annis impugnat magnaque corporis debilitate premassisset. tandem auditis miraculis que per sanctum claudium fiebant. fide cepit ut si non corpus. saltem in tumbriam aliquam uestimeti eius contingere posset. se saluum fieri credidit. Baculis igitur inuicem ire temptauit. sed minime potuit. Quam propter uehiculis et quadrigis transeuntium ut eumque dolamysos puenit

Claudius

atque iam firmiore spe sanandi roboratus sanctum claudium inuocans solius baculi fulcimine usque ad oratuum locum peruenit. Cumque oratorum intrasset et oratione facta pedes sacri corporis osculatus fuisset. statim reiecto baculo sanus effectus. cum gratiarum actio ad pedes suos hilaris est reuersus. **H**omo quidam in uilla sancti albanum spiritu maligno agitur uorem et filios minaci uultu deterebat. Quos amici sui ligatum funibus suppositum uehiculo ad sepulchrum uiri dei perducere satagebant. Cum igitur loco appropinquassent. et demoniacus pinnaculum templi aspexisset. primo clamauit. Cur me ceditis. aut cur me ligatum tenetis. dei et beati claudij miseratione sanatus sum. Soluite me nichil timetes. Quae statim soluentes in praesentia corporis amici dei cum oblationibus perduxerunt. **I**n territorio sancti eugendi quaedam puella quindecim annorum. quadam uice in uisione nocturna a deo perterrita fuit. ut quinq; annis in lecto decubens. nichil omnino cibi uel potus nisi aliquando semel pro mensem uel citra pomum coctum deglutire posset. Et quia semper bone fame honesteque uite fuit. primo infirmitatis suae anno bis confessa a proprio sacerdote corpus diuicum cum magna reuerentia sumpsit. Egritudine igitur inualecente quatuor annis sequentibus. non solum loquedi. uerum etiam uisus beneficio ex toto priuata fuit. Multe uero honeste persone misericordia super ipsam more eas sepius uisitabant. Inter quas cum generosa domina katherina de beaufremont semel aduenisset. et miseram illam insperasset. amarissime flere cepit atque flexis genibus diu orans. tandem benignis exhortationibus ad patientiam prouocauit. dicens etiam ut omnipotenti deo eiusque famulo claudio se totam committeret. secuta ut qui tot et tanta miracula in remotissimis locis pareretur. sibi tanquam proprie eius famule subuenire non dubitaret. Statim illa in signum uere fidei manus ad celum eleuans profundissima suspiria emisit. Sequenti igitur die iussu deuote ac nobile domine super adiecte. ad monasterium sancti claudij multis comitantibus in grabato portata. Tunc ante sacrum altare posita multis orationibus a circumstantibus statim oculos aperuit. et hinc inde circumspectis. statim meritis sanctissimi confessoris claudij. super poplices se erexit. et surgens uelocius pedes sacri corporis osculans distulit cum lacrimis. clara uoce deum in sancto suo magnificans. Cui est honor et imperium in secula seculorum. Amen.

De sancta barbara clxxxviii.
Erat tunc marientij imperatoris uir quidam generosus et in comedia nobilitate generis praclarus ac temporalium rerum abundantia summus

De sancta

Barbara

nomine dioscorus. Cui erat filia speciosissima nomine
barbara. ipsa autem quia erat corpore pulcherrima eam
pater plurimum diligebat quia propter redidit eam in
turri altissima quam eidem edificari fecerat ne ab alio
quo homine videretur. erat beata barbara ingeniosa et
a renera etare vanas cogitationes relinquens cepit
diuina cogitare. cum enim semel templum intraret videns
simulacra parietibus suis ait. quod sibi voluit he simi-
litudines hominum. Respondet pariter. Taceas non hominum
sed deorum sunt et volunt adorari illud quod nescis et
quod non vides. barbara dixit. fuerunt quondam homines
quos nunc colimus. respondit ita. ex hoc beata barbara die
nocturne replicabat tacita dicens. si homines fuerunt dii
nostri ergo nati sunt ut homines mortui sunt ut homines si dii
essent nec nati fuissent nec mortui quia deitas ut mihi vi-
des nec cepit nec desinit esse homo etiam habet originem
terre quia terra est materia eius. Si ergo homo de
terra et homo deus est. ergo aliquid precessit eum quod
eius origo dicitur. Sic apertius dicemus terram deum.
sed quia nec terra a se est. nec celus a se. nec aer a se.
nec aqua a se. ex quibus quatuor elementis constat
homo. sed creature sunt. necesse est his esse creato-
rem. Ecce quanta sapientia in tanta iuuenili puella. Tan-
dem tradita studiis liberalibus alta transcendebat
sed defuit ei notitia veri dei. vanos autem deos occul-
te spernit. et cum vidit dios scilicet lignis et lapidibus sic-
tere genua sensibilibus insensibilibus mutis animo
valde correxit. idcirco venit rumor laudis in come-
diam clamans sapientissimum viro: um alexandrie fo-
re scilicet origenem cuius facundia totam terram perfun-

deret qui veris indicijs daret cognoscere veram
deitatem et ydolorum confunderet vanitatem. hec audiens
beata barbara multum gauisa est in domo pectoris
sui. et cepit sedule tractare quo genere posset eum
audire. Erat enim pater eius nobilis et valde potens
ergo misterium suum ei non reuelauit cum neminem cura-
torum haberet recurrit ad hoc consilium ut litteras eidem sa-
pientissimo origeni dirigeret et secretum ei pateface-
ret in hec verba. viro alexandrie nobilitate animi
longe lateque consilio. origeni barbara nicomedie tua
ancilla decus ob honorem desiderij mei accepi fore
te vere diuinitatis ostendisse. A patria enim scintilla
ingenij mei a toto corde percipui ut ad veri dei no-
ticiam peruenirem meum nullam deitatem inesse linguis.
et lapidibus que humana arte composita sunt. que nisi
recipiunt sensibilitatem. et nec loqui nec audire possunt.
Cum semper tractauis esse falsos deos nec homines
posse esse deos. quia homo incipit et desinit esse. de-
um autem ante tempora fuit. non ergo unquam deos credere potui
quos homines mortales cognoui in multis tamen moribus
posita semper deum nobis ignotum. proculdubio esse pu-
tari quod solus cuncta fecit quem semper amari huic me
semper deuoui quos sum id quod sum nisi me finis fallit cu-
ius spiritu aiata me sentio nec desista donec ad eum
pertingam. qua propter fame tue tumultu percussa pa-
ter venerabilis mentem meam bis apertius voluere esse
sui illum deum solum inuestigare cuius cognitionem a
pud te esse cognoui. Unde sita est ut fama refert.
supplices offero precibus quatenus discutere digneris
noctem ignorantie chaos confusionis ab ancilla tua et
inducere sole iusticie lumineque discretiois. Appeto
enim verum deum scire quod fecit visibilia et invisibilia.
et utrum vere vnus sit ut ipsa iam nunc dudum mecum ar-
gumetata sum etc. Hanc epistolam direxit alexandria ad
origenem presbiterorum que est in partibus africe caput re-
gionis illius longe distans a nicomedia. ne autem priuare-
tur legatione quam legauerat ad deum quem nouerat
in cubiculo cordis sui lacrimas fudit dicens. Domine fir-
mas pedem eius que ad famulum nisi ne aut illum mors
preueniat usque relegatio veniat. bis et alijs postu-
lationibus quibus deuore poterat nuncius alexandrie
ingredis origenem reperit in palatio matris alex-
andrie cesaris ubi occupat in docendo christianam re-
ligionem qui letitia magna litteras barbare acci-
pit laudans deum quod huiusmodi semen suscitabat.
et talia operatur. Et statim origenes doctor prestantis-
simus accelerat et edidit desiderium barbare in
hunc modum. Origenes vere dei indignus sacer-
dos et ut possibile est ostensor eius adhuc esset.
alexandrie nunc reges barbarice gentis adptio-

De sancta

nem filioꝝ dei ihu xpi verā salutē sicut scripseras scire te velle verū deū q̄s sit. Sire debes q̄ vn̄ est verus deus i substantia et trin̄ i p̄sonis. s. pater et filius et sp̄s s̄ct̄s. Qui cūq̄ hec oīa credit oīno habet quo ad deū p̄tingere possit. tu aut̄ hec intellige et irrellecta crede et si q̄d defuerit ad plenitudinem desiderij i legato req̄re q̄ te legē sanctā erudiet et libros quos secū defert tibi leget. Nō etiā dubites te p̄noie xpi multis tormētis tradi. ip̄e em̄ dicit. Luce. ix. Qui p̄diderit aīam suā in hoc mūdo propter me in vitā eternā custodit eā. Origenes misit vn̄ ex pluribus cū nūcio barbare ad barbarā que modū magno desiderio. Precessit nūcius barbare et nūciauit nūcius viz dei adesse fecit et p̄misit eus foris stare vtrū pueniens esset eū intrare. tunc illa hoīem aduocari fecit q̄ ingressus offerēs salutationē in xpo illa assurgēs inclinā et tam dei nomen q̄ hoīem venerat. Pater ei⁹ gr̄a visitatiōis ad eā venit. vidēs virū ignotū tremēs inq̄t. Quis hoc et cur hoc r̄ndit alexādrinus me dēdi arte perit. Qui respōdet maḡm se h̄re alexādrīe q̄ p̄tra vsus medicorum etiā aīas curat. Pater audiēs recessit et cōcessit fieri cū eo colloq̄a. Tūc valētinus sacerdos et barbara cōfēit iter se sua misteria ibi tūc p̄lecta epla et bñ docta q̄d defuit eplē ad plenitudinē desiderij a legato q̄siuit et ad libitū inueit. Cognitio aut̄ quōd pater et fili⁹ et sp̄s solus deus. et quomōd filius missus sit a p̄te et p̄susceptā hūanitatē hoīc̄ perditū reuocasset. captiuū redemiss̄ et sacz. laucrū eius petā lauiss̄t acclerauit ad baptisimū gr̄az et ab eodē presbitero valentino quē origenes ad ip̄am miserat baptisata est i turre in qua eā pater posuerat ampli⁹ q̄ dei erat que fuit et q̄ sursum cupiēs libros quos ei origenes miserat frequēter legit et valde excreuit i sciētia diuinōz etiā sine magistro et in sapiētia dīna. Legit etiā de ea q̄ quia pulcra fuit quidā de optimatib⁹ terre illius patri eius locuti sūt viz sibi acciperet. Ip̄e v̄o accedēs ad eā in turrim p̄suadebat eā dicēs. filia mea quidam de potētib⁹ cōmemorati sūt de te vt acciperent te i piugio. q̄d ergo vis de hoc. Ip̄a vero intūta p̄em cū ira dixit. Ne cogas me hoc agere pater At ip̄e secessit ab ea descēdensq̄ instituit multitudinē artificū qui facerēt lauacrū cōstituit quōd fieri debuit tribuēs singulis mercedē in itegrū p̄fectus est i regionē lōginquā. descēdēsq̄ famula dei videre opus q̄d factū est. vidit p̄tra septētrionem duas solūmodo fenestras et dixit artificibus quare duas fenestras instituitis. Dicūt pater tuus disposuit. quibus illā. facite michi aliā fenestrā. Cui dixerūt. Timemus dñā ne indignet pater tuus cō

Barbara

tra nos. Dicit famula dei facite michi fenestrā ego de hoc acq̄escere faciā p̄em meū. Ip̄i vero fecerūt aliā fenestras pambulās vero barbara i naratorio cōtra orientē instituit marmoribus eius digito p̄ciosas crucē. De post ascēdēs in turrim vidit simula crā q̄ colebat pater eius suscipiēs spiritū sanctū in spuit in faciē eorum et dixit. Similes vestri fiant q̄ faciunt vos et oēs q̄ confidūt in vobis. finitoq̄z ope reuersus est pater eius de pegrinatōe et cōtēplatus tres fenestras. dixit artificibus. Quare tres fenestras instituitis. dicūt ei. filia tua sic nobis p̄cepit. Ip̄e vero ait filie tu impetraisti tres fenestras fieri. At illa etiā bene feci. Nā tres fenestre illumināt totū hominē. et assumens eā pater eius descēdit i naratorio et dixit ei. Quomōd abundātius illumināt tres fenestre duab⁹. illa respōdit Tres sunt mundū illuminātes et stellarū cursus regulantes. pater et filius et sp̄s sanctus. et hi tres vn̄ sunt in essentia. Tūc repletus furore pater tulit spatā suam vt eam occideret. Ip̄a aut̄ orabat ad dñm et abscissa est petra et suscepit eā intus et eiecit eā super montem in quo pastores erant pascentes oues suas et illi considerauerūt q̄ beata barbara a facie patris extra petrā fugeret. Pater autē eius queritando discurrens venit ad predictos pastores inq̄redo vtrū barbarā filiā vidisset. Un⁹ aut̄ eorū considerans irā patris iurauit se nescire eam alter vero digito eā prodidit. beata autē barbara proditori suo maledixit. et subito ip̄e versus est in statuā marmoreas et oues eius in locustas mutate sunt. Hoc apocriphū est. At pater eam reperciēs flagellauit. et coma traxit. eam carbonis et clauē reclusit vt nō aperiret ei quisq̄ constitutiōz custos vsq̄ dū abiēs nūciaret p̄sidi marciano. Audiēs ergo p̄ses iussit eā p̄ntari. P̄ses aut̄ vidēs mirā pulchritudinē eius. dicit ei. Q̄d vis parce tibi ip̄i et sacrificia dñs aut acerrimis tormentis tradaris. Cui illa. Ego habeo sacrificare deo meo ihesu xpo q̄ fecit eclū et terrā mare. et oīa que in eis sunt de demonibus tuis dicit propheta psal. cxij. Os habent et nō loquent. oculos habent et non vident. Similes illis q̄ faciūt ea. et oēs qui confidūt in eis. Tunc p̄ses furore repletus iussit eam expoliare et carnes eius neruis taurinis sine misericordia discerpere. ita vt om̄e corpus eius inq̄naretur sanguine. Et iussit eā carcere recludi quatenus tractaret qua pena eā cōsumeret media nocte circūfuit eā lux de celo i qua apuit ei xps dicens. Cōfortare filia qm̄ copiosū sit gaudiū in celo et in terra sup passiōe tua nō ergo metuas mīas tirāni ego. n. sus tecū vt eruā te ab oib⁹ plagis q̄ inferunt

De sancta

tibi et statim nusquam apparuerunt et dicit ei. ecce quod te
prospiciam sicut tui dei et diligam te quia plagas tuas san-
nauerunt. respondit barbara. Sicut sunt dei tui surdi. ceci-
et muti. et quod plagas meas curare poterat quod sibi
ipsis remedium conferre non potuit. me autem qui curauit est
christus filius dei cuius quod tu non vides quia induratum est
cor tuum a dyabolo. Tunc presens ut leo fremens iussit ei
lapides ardetes applicari ad latera et malleo ca-
put eius cedi. ipsa autem intuita in celum dixit. Tu nosse
cognitor domine quia amoris tui occasio patior me ergo
non derelinquas. tunc iussit impius presens gladio ab-
scidi mamillas eius quod aspiciens in celum ait. Ne proci-
das me a facie tua domine. et spiritu sanctum tuum ne auferas
a me. cum autem hanc plagam fortiter sustineret iussit eam
nudam circumire regionem illam et plagis inferentibus fla-
gellari. at martir christi videns in celum ait. Domine deus qui
aperis celum nubibus adiutor et protector meus esto
et tege nudatum corpus meum ne videatur ab oculis im-
piorum virosorum. Hoc dicens descendit angelus domini ope-
riens eam stola candida. Hoc cum videret ipse presens pro-
cepit eam gladio trucidari. Tunc furor repletus pa-
ter eius suscepit eam a preside et produxit eam in montem.
At vero ipsa gaudens super hoc festinabat. ut perfectus
vite eterne brauium acciperet. et adducta in monte ad
dominum orabat dicens. Domine ihesu christe cui omnia obediunt
presta michi hanc petitionem ut si quis memor fuerit
nominis tui et famule tue faciens memoriam passionis mee
domine ne memineris peccatorum eius in die iudicii. sed pro-
picius esto ei cuius caro sum. Et facta est vox
de celo ad eam dicens. Veni pulcherrima mea requiesce
in cubilibus presens mei quod est in celis quod postula-
sti donatum est tibi. quo facto martir christi ad locum su-
pra dictum venit et ibi martirium suum finiuit. a pro-
prio prede decollata est. Patre eius de monte descendente
ignis de celo descendit et contusit eum. ita ut nec pul-
uis eius inueniret. fuit vir nobilis comes saxonie
qui inimicum suum captiuauit. quem statim in turre recludi
fecit et familie sue sub pena magna mandauit ne si-
bi aliquis cibum vel potum ministraret. ut sic eo citius mo-
rere fame. Quibus aliquod tempus sine cibo et potu
mansisset. custodem turris voce lugubri et lamentabili-
ter rogauit ut ei modicum daret de pane ob reueren-
tiam gloriose virginis barbare ne sic fame moreretur.
Custos nec clamorem nec preces aduertebat. et sic per
aliquod tempus iacebat et nihil sum non dabat. custos vero ex-
timabat illum iam mortuum rogauit ergo dominum ut illum
extrahi permitteret. priusque corpus mortuum exalaret
ferore iniecit igitur funem in collum detenti et ad summita-
tem deducetes sic eum de alto proiecerunt. qui cum ad terram
puenissent statim se erexit. et omnes qui aderant hoc videntes
in fugam peruersi sunt. quos ille dulciter monuit ac

Barbara

propter deum rogauit ne fugeretur. sed ut propius acce-
deret. et cum accessissent ad eum interrogauerunt eum
quod hoc fieret aut quod viuere posset. quibus ille re-
spodit beata virgo barbara me in omnibus angustiis
meis custodiuit et in eiectione turris suis sanctissimis
manibus me sustentauit. et mori non possum. nisi con-
fessus et sacra comione munitus et inunctus. interro-
gatus. unde hanc gratiam haberet dixit. ieiunium et orationibus
omni die omni anno honorauit eam. et hanc gratiam michi a pro-
prietario dei obtinuit. ut mori non possum absque sacris quibus
statim preceptis spiritus exalabar. Aliud exemplum legimus
tempore serenissimi adolfi regis romane. accidit. ut quidam co-
mes ex mandato regis in partibus orientalibus presideret
labente virgo famulus de profapia militari qui virginem
violauerat iussit. qui captus vinculis inclusus quousque
cogitaret de consilio nobilium ac ciuitatis que contra eum
esset summa facienda. et tempore statuto omnes puenerunt. et
iuuenis deductus est qui intime rogauit ut confiteretur
tur vocat professor audiens eum innocentem ipsum inuenit.
Unde professor eum induxit ut beate barbare prope tuum serui-
cium voueret nec ad domum veniret et rediret nisi pro-
locum antiquum culmen in prouincia uisitare quod et iuue-
nis fecit. Interea mulier clamans iudicium implo-
rante iuuenis ad iudicium ducit. Iudex querit de summa iuue-
nis. iam de vita sua desponsans quidam ignotus accessit
quem nemo nouit exortans iuuenem. ut iudicem rogaret
ipsum suus uerbum loqui quod factum est. Tunc tota uniuersi-
tas cucurrit que et qualiter ille despectus uellet fari.
et rationabiliter ostendens plerumque summas contra iuuenem esse
nullas. et constantem probans quod omnes tam nobiles quam ciues
et omnes qui aderant. illud uerum esse dicebant. et sic summas
reuocauerunt. quia ultra humanum sensum prouit que nullas
prodicere potuit. et dum predictus iuuenis ante tri-
bunal existeret pro nimio gaudio prosternere se uolens
casu accidit ut collum iudicis hostiliter irruerunt in eum
Hoc pater et amici uidentes despatum flentes et lamen-
tantes quasi mortuum eum relinquerunt. quod intelligens con-
fessor presideret amicis suis ait. nequaquam sic de beneficiis
cuius beate barbare diffiditis. quia ueraciter scio quod sanctus
est. et nulla pars corporis molestia. Accedentes pater
et amici eius cum festinatione nullum uelut vulnere
inueniunt in eo gratulabantur illi et meritis et beneficiis
beate barbare presertim et magnifice laudauerunt eam.
et sic iuuenis tandem in seruitio beate barbare vitam
suam finiuit.

Legenda aurea siue flores sancto-
rum impressa Lugduni per venerabi-
lem uirum magistrum Mathiam huss
Anno domini MD. cccclxxxvi. Die ve-
ro vicesimo mensis iulii finit feliciter